

Time 3 Hours**Total Marks: 100**

- Note:** - 1) Check whether you have received the correct question paper.
 2) All questions are compulsory with internal options.
 3) Q.1 & Q.6 carry 20 marks and Q.2 to Q.5 carry 15 marks each
 4) Working notes form a part of the answer and have to be solved immediately after question and not on the last page of the answer sheet.

Q 1 A) State whether the following statements are true or false (Any 10) (10)

- 1) Capital Budgeting is done to evaluate long term investment decisions.
- 2) Permanent working capital is the maximum capital that must be maintained.
- 3) Credit sales result in accounts receivables.
- 4) The objective of cash management is to maintain optimal cash balance.
- 5) Cost of production includes prime cost plus selling overheads.
- 6) Marginal costing is a technique of decision making.
- 7) The project with longer payback period should be selected.
- 8) Longer the production cycle larger will be the requirement of working capital.
- 9) ABC analysis is a technique of controlling debtors.
- 10) Bill discounting means selling goods to customers at a discount.
- 11) Sale of scrap of material is deducted from factory overheads.
- 12) Variable cost per unit changes with the change in output.

B) Match the column. (Any 10) (10)

Column A	Column B
1) Capital expenditure decisions	a) Proportion between cash inflow & cash outflow
2) Seasonal working capital	b) indirect cost
3) Letter of Credit	c) No profit No loss
4) Prime cost	d) Non cost item
5) Drawing office salaries	e) Expansion
6) P/V Ratio	f) To meet seasonal requirements
7) PI	g) Issued by bank
8) Expenses on training	h) Direct cost
9) Margin of safety	i) Factory overheads
10) Interest on loan	j) Contribution/Sales x 100
11) Overheads are	k) Cash outflow
12) Break-even point	l) Actual sales- BEP Sales

Q 2 Calculate:- (15)

- a) Pay-back period
- b) Pay-back profitability
- c) Average rate of return from the following information
 Cost of project: Rs 50,000
 Life: 5 years
 Tax Rate: 55 %
 Depreciation to be charged by SLM

YEAR

1	10,000
2	11,000
3	14,000
4	15,000
5	25,000

Earnings before Depreciation & Tax**OR**

Q 2 D Ltd. is considering investing in a project requiring a capital outlay of Rs 2,00,000.
Forecast for annual income after depreciation but before tax is as follows. **(15)**

Year	1	2	3	4	5
Rs	1,00,000	1,00,000	80,000	80,000	40,000

Depreciation may be taken at 20 % on original cost and tax rate at 50 % of net income.

You are required to calculate:

- 1) Pay-back period
- 2) Return of return on original investment
- 3) Net Present Value Method

Discount factor at 10 %

Year

1	0.909
2	0.826
3	0.751
4	0.683
5	0.621

Q 3 Nova Ltd. Requests you to prepare a statement showing the requirements of working capital for a forecast level of activity of 52,000 units in the ensuing year of 52 weeks from the following information. **(15)**

Particulars	Cost Per Unit
Raw Material	400
Direct Labour	150
Manufacturing Overheads	200
Selling and Distribution overheads	100

	850

Additional information:

1) Selling price	Rs 1,000 per unit
2) Raw Material in stock	Average 4 weeks
3) Work-in Progress	Average 4 weeks

- 4) Finished goods in stock Average 4 weeks
- 5) Credit allowed to Debtors Average 8 weeks
- 6) Credit allowed by suppliers Average 4 weeks
- 7) Cash & Bank is expected to be Rs. 50,000
- 8) All sales are on credit basis.
- 9) All the activities are spread out during the year.
- 10) Debtors are to be valued at sales.

OR

Q 3 You are required to prepare a statement showing working capital requirement to finance a level of activity of 18,000 units per year from the following information. **(15)**

Particulars	Per Unit
Raw Material	Rs 12
Direct Labour	Rs 3
Overheads	Rs 9
Total Cost	Rs 24
Profit	Rs 6
Selling Price	Rs 30

- a) Raw materials are in stock on an average for 2 months.
- b) Materials are in process on an average for half a month.
- c) Finished goods are in stock on an average for 2 months.
- d) Credit allowed by creditors is 2 months of raw materials supplied.
- e) Credit allowed to debtors is 3 months.
- f) Lag in payment of wages is half month.
- g) Cash on hand and at bank is expected to be Rs 7,000.

You are informed that all activities are evenly spread out during the year.

Q 4 Asmi Ltd. Has an annual sale of Rs. 50,00,000. It is currently extending 30 days' credit to the dealers. It is felt that sales can pick up considerably if the dealers are willing to carry increased stocks, but the dealers have difficulty in financing their inventory. The company is, therefore considering shift in credit policy. The following information is available: **(15)**

The average collection period is now 30 days.

Variable costs are 80% on sales.

Fixed costs Rs 6,00,000 per annum.

Required (pre-tax) return on investment is 20 % p.a.

Credit Policy	Average collection period in days	Annual Sales Rs
A	45	56,00,000
B	60	60,00,000
C	75	62,00,000

Determine which policy the company should adopt, assuming that 1 year=360 days and debtors are valued at Total cost.

OR

Q 4 Prepare a cash budget of Kiran Ltd. For 3 months commencing from April with the help of following information.: **(15)**

Month	Sales	Purchases	Wages
March	8,00,000	2,50,000	Nil
April	3,00,000	3,20,000	80,000
May	4,00,000	3,20,000	80,000
June	4,00,000	4,80,000	1,00,000
July	12,00,000	4,00,000	1,00,000

- Cash sales are 25% of total sales.
- 60% of credit sales are collected in the same month and balance 40% in the following month.
- Payment for purchases is made 40% in the same month and balance 60% in the following month.
- Interest @6% on debentures of Rs 2,00,000 is paid in the month of June.
- Rent of Rs 4,000 per month should be paid.
- Dividend received in the month of May Rs 22,000.
- Cash balance as on 31st March is Rs 2,00,000

Q 5 The following figures are extracted from the books of X Ltd. For the month of March 2023. Prepare a detailed cost statement, showing cost per unit as well as profit/loss. **(15)**

Particulars	Rs
Administration expenses	5,000
Direct Materials	2,40,000
Direct Labour	5,000
Depreciation of Factory Building	1,500
Branch office expenses	4,000
Depreciation of Office Building	800
Depreciation on Delivery Van	1,200
Insurance of Delivery Van	150
Insurance of Office Building	120
Insurance of Factory Building	150
Maintenance of Delivery van	1,000
Salaries (including sales manager 2,500)	30,000
Warehouse expenses	2,000
Electricity charges (including office electricity 400)	4,000
Advertisement	2,000
Factory expenses	34,000
Sales promotion expenses	500
Exhibition charges	1,000
Sales	4,20,000

Company has produced and sold 10,000 units

OR

Q 5 From the following information relating to Super Ltd. You are required to find out: (15)

- a) Contribution
- b) Break Even Point in units
- c) Margin of Safety
- d) Profit

Fixed cost Rs 4,500

Variable cost Rs 7,500

Sales Rs 15,000

Units sold 5,000

Also find out the amount of sales to earn profit of Rs 6,000

- Q 6 1) What is Working Capital? Explain the factors determining working capital requirements. (10)
- 2) What is Capital Budgeting? Why are Capital Budgeting decisions considered important? (10)

OR

Q 6 Write Short notes. (Any 4) (20)

- a) Net Present Value Method
  - b) Aspects of Receivables Management
  - c) Money Market Instruments
  - d) Fixed cost
  - e) Break-even Point
  - f) Sources of working capital
-

मराठी रुपांतर

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : १००

- सूचना-** 1) तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.
 2) सर्व प्रश्न अंतर्गत पर्यायांसह अनिवार्य आहेत.
 3) Q.1 आणि Q.6 ला 20 गुण आहेत आणि Q.2 ते Q.5 प्रत्येकी 15 गुण आहेत
 4) कार्यरत नोट्स उत्तराचा एक भाग बनतात आणि उत्तरपत्रिकेच्या शेवटच्या पानावर नसून प्रश्नानंतर लगेच सोडवाव्या लागतात.
 5) इंग्रजी प्रश्नपत्रिका मूळ समजावी.

प्र 1 अ) खालील विधाने खरी आहेत की असत्य आहेत हे सांगा. (कोणतेही 10) (10)

- दीर्घकालीन गुंतवणूक निर्णयांचे मूल्यमापन करण्यासाठी भांडवली अंदाजपत्रक केले जाते.
- कायम कार्यरत भांडवल हे जास्तीत जास्त भांडवल आहे जे राखले पाहिजे.
- क्रेडिट विक्रीचा परिणाम खाती प्राप्त करण्यायोग्य आहे.
- रोख व्यवस्थापनाचे उद्दिष्ट इष्टतम रोख शिल्लक राखणे आहे.
- उत्पादन खर्चांमध्ये प्राइम कॉस्ट अधिक विक्री ओव्हरहेड समाविष्ट आहे.
- मार्जिनल कॉस्टिंग हे निर्णय घेण्याचे तंत्र आहे.
- जास्त परतावा कालावधी असणारा प्रकल्प निवडावा.
- उत्पादन चक्र मोठे असेल तर खेळत्या भांडवलाची आवश्यकता असेल.
- ABC विश्लेषण हे कर्जदारांवर नियंत्रण ठेवण्याचे तंत्र आहे.
- बिल सवलत म्हणजे ग्राहकांना सवलतीत वस्तू विकणे.
- भंगार साहित्याची विक्री कारखान्याच्या ओव्हरहेडमधून वजा केली जाते.
- आउटपुटमधील बदलासह प्रति युनिट परिवर्तनीय किंमत बदलते.

ब) स्तंभ जुळवा. (कोणतेही 10)

(10)

स्तंभ ए	स्तंभ बी
1) भांडवली खर्चाचे निर्णय	अ) रोख आवक आणि रोख बहिर्वाह यांच्यातील प्रमाण
2) हंगामी खेळते भांडवल	ब) अप्रत्यक्ष खर्चा
3) क्रेडिट पत्र	क) नफा ना तोटा
4) प्राइम कॉस्ट	ड) किंमत नसलेली वस्तू
5) कार्यालयीन पगार	इ) विस्तार
6) नफ्याचे प्रमाण गुणोत्तर	फ) हंगामी गरजा पूर्ण करणे

7) फायदेशीरता निर्देशांक	ग) बँकेने जारी केले
8) प्रशिक्षणावरील खर्च	ह) थेट खर्च
9) सुरक्षिततेचा मार्जिन	आय) फॅक्टरी ओव्हरहेड्स
10) कर्जावरील व्याज	ज) योगदान/विक्री x 100
11) ओव्हरहेड्स आहेत	के) रोखीचा प्रवाह
12) ब्रेक-इव्हन पॉइंट	ल) वास्तविक विक्री- BEP विक्री

प्रश्न 2 गणना करा :-

अ) परतावा कालावधी

ब) परतावा नफा

क) खालील माहितीवरून परताव्याचा सरासरी दर

प्रकल्पाची किंमत: 50,000 रु

आयुष्य: 5 वर्षे

कर दर : ५५ %

सरळ रेषा पद्धत द्वारे आकारलेला घसारा

वर्ष	घसारा आणि कर आधी कमाई
1	10,000
2	11,000
3	14,000
4	15,000
5	25,000
6	

किंवा

2 डी.लिमिटेड रु. 2,00,000 भांडवली परिव्यय आवश्यक असलेल्या प्रकल्पात गुंतवणूक करण्याचा विचार करत आहे. घसारा नंतर परंतु करपूर्वी वार्षिक उत्पन्नाचा अंदाज खालीलप्रमाणे आहे.

वर्ष	1	2	3	4	5
रु	1,00,000	1,00,000	80,000	80,000	40,000

घसारा मूळ खर्चावर 20% आणि निव्वळ उत्पन्नाच्या 50% वर कर दर घेतला जाऊ शकतो.

आपल्याला गणना करणे आवश्यक आहे:

1) परतावा कालावधी

2) मूळ गुंतवणुकीवर परतावा

3) निव्वळ वर्तमान मूल्य पद्धत

10% वर सूट घटक

वर्ष

- १ ०.९०९
२ ०.८२६
३ ०.७५१
४ ०.६८३
५ ०.६२१

Q 3 Nova Ltd. तुम्हाला पुढील माहितीवरून पुढील 52 आठवड्यांच्या 52,000 युनिट्सच्या क्रियाकलापांच्या अंदाज पातळीसाठी खेळत्या भांडवलाची आवश्यकता दर्शविणारे विधान तयार करण्याची विनंती करते.

तपशील	किंमत प्रति युनिट
कच्चा माल	400
थेट मजुरी	150
उत्पादन ओव्हरहेड्स	200
विक्री आणि वितरण ओव्हरहेड्स	100

	850

अतिरिक्त माहिती:

- 1) विक्री किंमत रु. 1,000 प्रति युनिट
- 2) कच्चा माल स्टॉकमध्ये सरासरी ४ आठवडे
- 3) वर्क-इन प्रोग्रेस सरासरी 4 आठवडे
- ४) तयार माल स्टॉकमध्ये सरासरी ४ आठवडे
- 5) कर्जदारांना सरासरी 8 आठवडे क्रेडिट दिले जाते
- 6) सरासरी 4 आठवडे पुरवठादारांकडून क्रेडिटला परवानगी
- 7) कॅश आणि बँक रु. 50,000
- 8) सर्व विक्री क्रेडिट आधारावर आहे.
- ९) सर्व उपक्रम वर्षभरात पसरवले जातात.
- 10) कर्जदारांना विक्रीचे मूल्य दिले जाते.

किंवा

प्रश्न 3 तुम्हाला खालील माहितीवरून दर वर्षी 18,000 युनिट्सच्या क्रियाकलापांच्या पातळीवर वित्तपुरवठा करण्यासाठी कार्यरत भांडवलाची आवश्यकता दर्शविणारे विधान तयार करणे आवश्यक आहे.

तपशील	प्रति युनिट
कच्चा माल	रु 12
थेट मजूर	रु.3
ओव्हरहेड्स	रु. 9
एकूण किंमत	रु 24
नफा	रु 6
विक्री किंमत	रु 30

अ) कच्चा माल सरासरी 2 महिन्यांसाठी स्टॉकमध्ये असतो.

ब) साहित्य सरासरी अर्धा महिना प्रक्रियेत आहे.

क) तयार माल सरासरी 2 महिन्यांसाठी स्टॉकमध्ये असतो.

ड) कर्जदारांनी पुरवठा केलेला 2 महिन्यांचा कच्चा माल आहे

इ) कर्जदारांना दिलेले कर्ज 3 महिन्यांचे आहे.

फ) मजुरी अदा करण्यात अर्धा महिना आहे.

ग) हातात आणि बँकेत रोख 7,000 रुपये असणे अपेक्षित आहे.

तुम्हाला कळविण्यात येते की वर्षभरात व्यवसायाच्या क्रिया समान रीतीने घडतात.

प्रश्न 4 अस्मी लिमिटेड ची वार्षिक विक्री रु. 50,00,000 आहे. ते सध्या डीलर्सना 30

दिवसांचे क्रेडिट देत आहे. असे वाटते की डीलर्स वाढीव साठा घेऊन जाण्यास इच्छुक

असल्यास विक्रीमध्ये लक्षणीय वाढ होऊ शकते, परंतु डीलर्सना त्यांच्या इन्व्हेंटरीसाठी

वित्तपुरवठा करण्यात अडचण येते. त्यामुळे कंपनी क्रेडिट पॉलिसीमध्ये बदल करण्याचा

विचार करत आहे. खालील माहिती उपलब्ध आहे:

सरासरी संकलन कालावधी आता 30 दिवस आहे.

विक्रीवर परिवर्तनीय खर्च 80% आहेत.

वार्षिक 6,00,000 रुपये निश्चित खर्च.

गुंतवणुकीवर आवश्यक (करपूर्व) परतावा वार्षिक 20% आहे.

पत धोरण	दिवसांमध्ये सरासरी संकलन कालावधी	वार्षिक विक्री रु
ए	45	56,00,000
बी	60	60,00,000
सी	75	62,00,000

1 वर्ष = 360 दिवस आणि कर्जदारांचे मूल्य एकूण किमतीवर आहे असे गृहीत धरून कंपनीने कोणते धोरण स्वीकारावे ते ठरवा.

किंवा

प्रश्न 4 खालील माहितीच्या मदतीने किरण लिमिटेडचे एप्रिलपासून सुरु होणाऱ्या 3 महिन्यांचे रोख बजेट तयार करा

महिना	विक्री	खरेदी	मजुरी
मार्च	8,00,000	2,50,000	Nil
एप्रिल	3,00,000	3,20,000	80,000
मे	4,00,000	3,20,000	80,000
जून	4,00,000	4,80,000	1,00,000
जुलै	12,00,000	4,00,000	1,00,000

अ) रोख विक्री एकूण विक्रीच्या २५% आहे.

ब) 60% क्रेडिट विक्री त्याच महिन्यात गोळा केली जाते आणि उर्वरित 40% पुढील महिन्यात

क) खरेदीसाठी त्याच महिन्यात 40% पेमेंट केले जाते आणि पुढील महिन्यात 60% शिल्लक होते.

ड) रु. 2,00,000 च्या डिबेंचर्सवर @6% व्याज जून महिन्यात दिले जाते.

इ) दरमहा रु 4,000 भाडे भरावे.

फ) 22,000 मे महिन्यात लाभांश मिळाला.

ग) 31 मार्च रोजी रोख शिल्लक रुपये 2,00,000 आहे.

प्रश्न 5 मार्च 2023 महिन्यासाठी X Ltd च्या पुस्तकांमधून खालील आकडे काढले आहेत. प्रति युनिट किंमत तसेच नफा/तोटा दर्शविणारे तपशीलवार खर्च विवरण तयार करा.

Particulars	Rs
प्रशासन खर्च	5,000
थेट साहित्य	2,40,000
थेट कामगार शुल्क	5,000
कारखाना इमारतीचे घसारा	1,500
शाखा कार्यालय खर्च	4,000
कार्यालयीन इमारतीचे घसारा	800
डिलिव्हरी व्हॅनवर घसारा	1,200
वितरण व्हॅनवर विमा	150
कार्यालयीन इमारतीचा विमा	120
कारखाना इमारतीचा विमा	150

वितरण व्हॅनची देखभाल	1,000
पगार (सेल्स मॅनेजर 2,500 सह)	30,000
गोदाम खर्च	2,000
वीज शुल्क (कार्यालयातील वीज 400 सह)	4,000
जाहिरात	2,000
कारखाना खर्च	34,000
विक्री प्रोत्साहन खर्च	500
प्रदर्शन शुल्क	1,000
विक्री	4,20,000

कंपनीने 10,000 युनिट्सचे उत्पादन आणि विक्री केली आहे.

किंवा

प्रश्न 5 सुपर लिमिटेडशी संबंधित खालील माहितीवरून तुम्हाला हे शोधणे आवश्यक आहे:

अ) योगदान

ब) युनिट्समध्ये ब्रेक इव्हन पॉइंट

क) सुरक्षिततेचा मार्जिन

ड) नफा

स्थिर किंमत रु. 4,500

परिवर्तनीय किंमत रु. 7,500

विक्री रु. 15,000

5,000 युनिट्स विकल्या

6,000 रुपये नफा मिळविण्यासाठी विक्रीची रक्कम देखील शोधा.

Q 6 1) कार्यरत भांडवल म्हणजे काय? खेळत्या भांडवलाची आवश्यकता ठरवणारे घटक स्पष्ट करा. (१०)

२) कॅपिटल बजेटिंग म्हणजे काय? भांडवली बजेट निर्णय महत्त्वाचे का मानले जातात? (१०)

किंवा

प्रश्न 6 लहान नोट्स लिहा. (कोणताही ४)

(२०)

अ) निव्वळ वर्तमान मूल्य पद्धत

ब) प्राप्य व्यवस्थापनाचे पैलू

क) मनी मार्केट उपकरणे

ड) निश्चित किंमत

इ) ब्रेक इव्हन पॉइंट

फ) खेळत्या भांडवलाचे स्रोत